

2017-10-23

Bilaga 1 – Konsekvensutredning

I konsekvensutredningens behandlas följande delar som beskrivs i remissen.

1. Förordnandet
2. Ansökningsförfarandet
3. Tjänstetecken
4. Utbildning

A Allmänt

Beskrivning av problemet och vad HaV vill uppnå

De nuvarande föreskrifterna (FIFS 1985:3) om fisketillsynsmän rör länsstyrelsernas arbete med att förordna fisketillsynsmän i enlighet med det bemyndigande som länsstyrelserna har i 5 kap. 2 § förordningen (1994:16) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. Föreskrifterna har dock inte genomgått någon större översyn sedan tillkomsten för över 30 år sedan.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har nu genomfört en grundligare översyn av föreskrifterna i syfte att modernisera dessa och få dem att svara mot rådande förhållanden. Förslaget till nya föreskrifter är i grunden en uppdatering av den nu gällande med främst redaktionella ändringar, men innehåller också vissa sakändringar. Dessa syftar till att harmonisera reglerna med hur länsstyrelsen arbetar med frågorna, förenkla handläggningen för länsstyrelsen samt höja utbildningsnivån på förordnade fisketillsynsmän och säkerställa att de har den aktuella kunskap som krävs för uppdraget.

1. Förordnandet

Dagens förordnanden får gälla i högst tre år. HaV föreslår att denna tid utökas till sex år för att minska länsstyrelsens administration.

Tidsintervallet är också kopplat till HaV:s förslag att fisketillsynsmännen minst vart sjätte år ska genomgå en fortbildning.

Fiskereglerna skiljer sig mellan olika slags av vatten och detta påverkar inriktningen på tillsynen. I dag går det av förordnandena inte att utläsa vilken sorts tillsyns som ska bedrivas, utan det förutsätter lokal kännedom om uppdragsområdet för att veta inriktningen.

Länsstyrelserna har också ett återrapporteringskrav gällande vilken tillsyns som bedrivs. Genom att införa uppgifter om vilken sorts vatten förordnandet omfattar, blir det tydligt på vilken inriktning uppdraget ska ha samt att uppgifterna finns lätt tillgängliga vid länsstyrelsens återrapportering.

Redan i dag finns möjlighet att i förordnandet ange vem som är uppdragsgivare. Det finns dock inte något obligatoriskt krav på att det ska finnas en uppdragsgivare. HaV menar dock att ett uppdrag som fisketillsynsman kräver att det finns en uppdragsgivare och att det av förordnandet ska framgå vem det är.

De administrativa reglerna om förordnandena behöver uppdateras för att underlätta för länsstyrelserna att digitalisera handläggningen.

2. Ansökningsförfarandet

I dag handläggs ärendena om fisketillsyn av den länsstyrelse där den sökande har sin hemvist, dvs. inte av den länsstyrelse som har kännedom om de för uppdraget aktuella vattnen. Ansökan om att bli förordnad fisketillsynsman bör därför handläggas av den länsstyrelse där uppdragsområdet är beläget.

De administrativa reglerna om ansökningsförfarandet behöver uppdateras för att underlätta för länsstyrelserna att digitalisera handläggningen.

3. Tjänstetecken

Nuvarande tjänstetecken är av metall och inte personliga, dvs. ser likadana ut oberoende av innehavare. Detta innebär att en fiskelicensinnehavare alltid måste ha själva förordnandet (i papper) med sig på sina uppdrag. Länsstyrelserna har också svårt att få tillbaka emblemen när förordnandena löper ut och det finns uppgifter om att brickorna, som påminner om polisbrickor, missbrukats i kriminella syften. Genom att införa plastkort med individuella uppgifter om uppdraget, behöver tillsynsmannen inte ha förordnandet med sig på sina uppdrag, utan de grundläggande uppgifterna om förordnandet finns redan på tjänstetecknet. När förordnandet gått ut, behöver länsstyrelsen inte heller bekymra sig om att det finns ogiltiga tjänstetecken i omlopp.

4. Utbildning

Kravet på kunskap och utbildningsnivå för fisketillsynsmän är lågt satta jämfört med exempelvis jakttillsynsmän och naturvårdsvakter. För att utöva uppdraget krävs dock god kännedom om ett omfattande och ganska komplext regelområde samt om de biologiska förutsättningarna.

Det finns i dag inte heller något krav på att fisketillsynsmännen ska fortbilda sig trots att både regelverk och biologiska förhållanden ändras. HaV har därför gjort en översyn av kravet på utbildningen och vilken kunskap som fisketillsynsmännen förväntas ha. Översynen har resulterat i att HaV föreslår att grundutbildningen blir mer omfattande och att en fisketillsynsman i vart fall vart sjätte år ska genomgå en fortbildning.

Gällande föreskrifter fastslår att länsstyrelsen ska medverka i utbildningen och att utbildningen ska vara kostnadsfri. Detta innebär att länsstyrelserna har kostnader för utbildningar också när fisketillsynsmännen inte har uppdrag på allmänt vatten eller enskilt frivatten. Länsstyrelsen behöver dessutom lägga tid utanför kontorstid för att medverka i utbildningar. Eftersom det redan i dag är möjligt för andra organisationer och föreningar än länsstyrelsen att tillhandahålla utbildningarna, bör länsstyrelsen inte vara tvingad att medverka i utbildningarna för att säkerställa utbildningarna. Istället kan länsstyrelsen lägga sina resurser på att i förhand godkänna utbildningarna och på så vis ändå ha kontroll över att utbildningarna håller en godtagbar standard.

Även om det är i en mycket begränsad omfattning, sker det att länsstyrelser begär ersättning för utbildning och utbildningsmaterial. Genom att ta bort kravet på kostnadsfri utbildning blir det möjligt för varje länsstyrelse att själv göra bedömningen om utbildning i deras regi ska vara kostnadsfri eller om kostnader ska ta ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen (1992:191). Andra utbildningsanordnare får också möjlighet att ta ut avgifter för utbildningar. Dessa utbildningar måste dock vara godkända av länsstyrelsen för att kunna åberopas av en sökande.

Beskrivning av alternativa lösningar för det HaV vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

1. Förordnandet

Förslaget att utöka längden för ett förordnande från tre till sex år syftar att minska länsstyrelsens administration. Tiden är satt utifrån att HaV anser att en fisketillsynsman regelbundenhet ska gå en fortbildning. Andra tidsperioder kan givetvis diskuteras, men HaV har gjort den bedömningen att sex år är en tillräckligt lång tid, men inte för lång tid, att gå en fortbildning. Att ha kvar en tidsperiod om tre år innebär att länsstyrelsen kommer att ha samma administrativa arbete som i dag.

Alternativa lösningar till de övriga förslagen gällande ändrade administrativa rutiner samt uppgifter i förordnandet om vilken typ av vatten och vem som är uppdragsgivare, saknas. Alternativen är

framtagna för att underlätta länsstyrelsens handläggning och tillsyn. Att inte införa ändringarna att dessa positiva effekter går förlorade.

2. Ansökningsförfarandet

Alternativet till föreslagna ändringar är att ha kvar dem i dess nuvarande form. Detta skulle inte innebära någon effekt alls i förhållande till nuvarande föreskrifter, vilket dock innebär att de positiva effekter som ändringarna syftar till, går förlorade.

3. Tjänstetecken

Förslaget bygger på att nuvarande opersonliga tjänstetecken ska bytas ut mot ett personligt plastkort, dock utan fotografi. Ett krav på ett kort med foto, eller t.o.m. krav på ett kort som fungerar som ett giltigt ID-kort, skulle innebära högre kostnader för länsstyrelserna. Att ha tjänstekort som också är giltiga ID-kort skulle kräva utökad kontroll om vilka giltiga legitimation som länsstyrelsen utfärdar.

Alternativet att ha kvar nuvarande tjänstetecken innebär fortsatta negativa effekter i form av att fisketillsynsmannen måste visa upp sitt förordnande för att uppdragets omfattning ska framgå för den som tillsynas. Dessutom innebär det att de flesta tjänstetecken inte återlämnas när förordnandet löper ut, vilket i sin tur ökar risken för att tjänstetecknen används i fel syften.

4. Utbildning

Det är ett stort intresse för att bli fisketillsynsman, men med uppdraget kommer befogenheter och skyldigheter som kräver att den som är förordnad har rätt kunskaper och är lämplig för uppdraget. Regelverket är dessutom komplext och de biologiska förutsättningarna ändras. Den som ska förordnas som fisketillsynsman bör därför gå en adekvat utbildning. Nuvarande krav på utbildning är tämligen låg i förhållande till det ansvar som uppdraget innebär och bör därför förlängas för att deltagarna ska ha möjlighet att få en något mer fördjupad kunskap. Samtidigt anser HaV att det inte finns anledning höja kravet på utbildningen till samma nivå som för jakttillsynsmän och naturvårsvakter, som utbildas genom uppdragsutbildning på polishögskolan i Umeå, eftersom där också ingår bl.a. vapenlagstiftning.

Att inte höja utbildningsnivån innebär inte någon effekt alls i förhållande till nuvarande bestämmelser.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

1. Förordnandet

Samtliga 21 länsstyrelser, redan förordnade fisketillsynsmän, nya sökanden samt alla de huvudmän som inte är länsstyrelser. Med tydligare förordnanden är det också troligt att den statistik som HaV samlar in från länsstyrelserna kommer att bli mer korrekt.

År 2015 uppgick det redovisade antalet förordnande fisketillsynsmän till knappt 6 330 stycken, men i den summeringen saknades uppgifter för både Västra Götaland och Norrbotten, vilket troligen innebär att det verkliga antalet är ca 8 000 personer.

Totalt handlägger länsstyrelserna ca 2 0000 ärenden per år, varav ca 250–300 är sökanden för första gången.

Enligt HaV:s uppgifter finns det närmare 2 000 fiskevårdsområdesföreningar i landet.

2. Ansökningsförfarandet

Samtliga 21 länsstyrelser samt de sökande, se ovan.

3. Tjänstetecken

Samtliga 21 länsstyrelser samt polisen, som kan få i uppdrag att ta tillbaka tjänstetecken från personer som inte längre har ett förordnande.

4. Utbildning

Fisketillsynsmännen, fritidsfiskare och studieförbund och andra utbildningsanordnare.

Fritidsfiskarna kan komma att få förbättrad information genom att fisketillsynsmännen generellt får en ökad kunskapsnivå.

Även om det fortfarande är länsstyrelsen eller något organisation inom fiskets område som ska anordna utbildningen, hindrar inte detta att dessa organisatörer tar hjälp av redan befintliga utbildningsanordnare.

Uppgifter om de bemyndigande som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Enligt 6 kap. 8 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (fiskeförordningen) får HaV inom sitt ansvarsområde meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för verkställigheten av förordningen.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

1. Förordnandet

Längre tider för förordnandenas giltighetstid och mindre manuell hantering genom att handlingarna ska skickas fram och tillbaka mellan länsstyrelserna, ger länsstyrelsen både mindre administration och ledtider. Minskade kostnaderna för färre brev är marginell, men ca 1 000 stycken mindre ansökningar per år medför större besparingar – om varje ärende kostar ca 500 kr att handlägga innebär det en kostnadsbesparing om ca 500 000 kr/år.

2. Ansökningsförfarandet

Förslaget innebär inte några konsekvenser som är direkt kostnadsmässigt mätbara. Förslagen syftar dock till att underlätta för länsstyrelsen vid beslutsfattande, vilket förhoppningsvis minskar administrationen.

3. Tjänstetecken

Enligt uppgifter från Länsstyrelsen i Skåne skulle kostnaden för ett tjänstekort i plast uppgå till 190 kr jämfört med metallbrickorna som kostar 120 kr styck (dvs. 240 kr/person). Metallbrickorna behöver dock endast tillverkas en gång per förordnad fisketillsynsman (om de inte går förlorade). Ett nytt tjänstekort i plast behöver däremot utfärdas vart sjätte år, vilket innebär att tillverkningskostnaderna för tjänstekorten blir betydligt dyrare. Med föreslagna övergångsregler innebär det att metallbrickorna successivt ska bytas ut fram till år 2021, dvs. ca 2 000 kort/år, vilket innebär en kostnad om 380 000 kr (2 000 st * 190 kr), jämfört med 60 000 kr (250 st * 240 kr) för nuvarande kort.

Kostnaden för att samla in ogiltiga metallbrickor är emellertid i dag så hög att länsstyrelserna inte arbetar aktivt med att ta in dessa. Denna problematik kommer att upphöra med plastkortet, vars giltighetstid framgår av kortet. Därmed behöver länsstyrelsen endast få tillbaka tjänstekortet i fall då ett förordnande upphör i förtid.

4. Utbildning

Länsstyrelsen och andra utbildningsanordnare kommer fortsättningsvis att kunna ta betalt för de kostnader de har för utbildningen av antingen den enskilde fisketillsynsmanen eller dennes huvudman. En grundutbildning kommer utifrån förslaget att vara en tvådagarsutbildning. Beroende på utbildningsanordnare kan en sådan utbildning komma att kosta mellan 500 – 2 000 kr.

Den föreslagna fortsättningsutbildningen är en endagarsutbildning och beroende på utbildningsanordnare kan den uppskattade kostnaden för en sådan utbildning uppgå till mellan 300 – 1 000 kr.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Bestämmelserna om fisketillsynsmän är nationella och kontrollen riktar sig främst mot fritidsfisket, som i stort sett inte är reglerat inom EU-rätten. Men i de delar som föreskrifterna påverkas av EU-rätten, följer de Sveriges skyldigheter att enligt EU-rätten övervaka svenska fiskevatten i havet.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Så som framgår av remissen behöver de ändrade bestämmelserna om tjänstekort och utbildning särskilda övergångsregler för att ge länsstyrelserna tid att införa de ändringar som förslaget på ändrade föreskrifter innebär.

I övrigt kommer HaV att informera om föreskriftsändringarna genom myndighetens sedvanliga informationskanaler, dvs. webb och ordinarie samrådsmöten med länsstyrelser och rådgivande grupper för fritidsfisket.

B Kommuner och landsting

Reglingen bedöms få effekter för kommuner eller landsting.

Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkten i avsnitt B.

De kommuner som är uppdragsgivare och bedriver tillsyn av kommunernas egna fiskerätter kommer att påverkas.

Landstingen kommer inte att påverkas.

C Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

Konsekvensutredningen innehåller därför inte en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

D Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

HaV och länsstyrelserna har under flera år samrått kring behovet av ändringar i nuvarande föreskrifter. Bland annat vid de regelbundna årliga möten där myndigheternas experter inom fiskeförvaltning träffas. Vid länsfiskekonferensen i september 2016 genomfördes också en workshop kring flera frågeställningar. Resultaten därifrån är en del av underlaget för de ändringar av föreskriften som HaV nu föreslår.

E Kontaktpersoner

Vem kan kontaktas vid eventuella frågor

Stig Thörnqvist
stig.thornqvist@havochvatten.se
tfn: 010-698 62 65)

Per-Olof Andersson
per-olof.v.andersson@havochvatten.se
tfn: 010-698 60 57